

NATURVATION
cities – nature – innovation

KLIMAT- OCH SAMHÄLLSUTMANINGAR KAN LÖSAS MED NATURBASERADE LÖSNINGAR

Photos by: City of Malmö

HUVUDBUDSKAP

- Implementering av naturbaserade lösningar (NBS) i städer underskattas ofta, men har en stor potential när det gäller att ta stora kliv framåt gällande klimat och samhällsutmaningar.
- Pilotprojekt i Malmö och andra svenska städer visar tydligt att det är en nyckel att jobba med naturen och urban grönska för att stödja hållbarhetsmålen.
- Det behövs stöd från nationellt håll för att skala upp NBS genom systematisk integrering och lärande.
- Samarbete och bred samverkan mellan flera aktörer och samhällssektorer är viktiga ledord i det arbetet.
- Riktlinjer och finansieringsstöd från nationellt håll kan stödja lokala myndigheter samt öka genomförandetakten och därmed effekten av NBS-åtgärder.

NATURVATION-PROJEKTET

NATure-based URban innovATIOn är ett 4-årigt projekt som inkluderar 14 europeiska institutioner inom stadsutveckling, samhällsgeografi, innovationsstudier och ekonomi. Tillsammans skapar vi förändrade synsätt kring hur vi förstår och använder naturbaserade lösningar för en hållbar stadsutveckling.

Utveckling av urban grönska

Lokala och regionala myndigheter uppmärksammas alltmer för sin centrala roll i arbetet med att skydda och återställa naturen för en hållbar stadsutveckling. Naturbaserade lösningar (NBS) ligger i framkant när det gäller sådana diskussioner, med särskilt fokus på multifunktionella lösningar som kan bidra till att uppfylla sociala, miljömässiga och ekonomiska mål. Naturbaserade lösningar kan exempelvis bidra till att förbättra folkhälsan, minska föroreningar, bevara biologisk mångfald, minska risken för översvämningar, öka motståndskraften och utveckla stadsmiljöer. Nyttorna med naturbaserade lösningar har dock inte uppnått sin fulla potential ännu.

Vad är naturbaserade lösningar?

Naturbaserade lösningar använder sig av egenskaper från naturens ekosystem för att begränsa klimatpåverkan, stärka den biologiska mångfalden och förbättra livskvalitet och samtidigt bidra till ekonomisk bärkraft och folkhälsan.

En bredare implementering av naturbaserade lösningar kräver bl a en ökad medvetenhet kring dess nyttor och att de fungerar som alternativ till konventionell "grå" infrastruktur, att det tillsätts resurser som ger hävstångseffekter, fortsatt kunskapsbygge och pilotprojekt samt att det tas fram standarder för urban grönska (t ex gällande kvalitet, kvantitet, och tillgänglighet). Nationella myndigheter spelar en viktig roll i att skapa förutsättningar samt för att ta fram ett ramverk som stödjer lokala och regionala myndigheters arbete med att integrera naturbaserade lösningar i planering och policys.

Denna resumé sammanfattar lärdomar och erfarenheter från Malmö stads arbete i EU-projektet Naturvation som syftar till att öka användandet av naturbaserade lösningar i utvecklingen av städer. Stöd från nationell nivå tas också upp för att främja arbetet med och effekten av NBS samt för att hjälpa lokala beslutsfattare att komma över typiska hinder.

Malmö: på väg mot hållbar stadsutveckling

Genom Naturvation-projektet har Malmö under de senaste fyra åren arbetat med en process kring hur naturbaserade lösningar kan förstås och integreras i policys och planer för en hållbar stadsutveckling. Tillsammans med Lunds Universitet och en rad samhällsplaneringsaktörer har Malmö stad jobbat för kunskapsöverföring mellan forskare och planerare och undersökt möjligheten till en gemensam vision kring hur viktiga hållbarhetsutmaningar kan adresseras genom naturbaserade lösningar.

I Malmö har följande identifierats som stora utmaningar framöver; klimatanpassning, biologisk mångfald och att uppnå en grön och tät stad genom förtätning. För att möta dessa utmaningar har en rad interaktiva event, möten, workshops och insatser för ökad medvetenhet anordnats. Även andra aktiviteter har ägt rum, såsom stegvis inkluderande av nya aktörer i diskussioner kring naturbaserade lösningar (t ex med

fastighetsägare och byggaktörer i stadsdelen Kirseberg), identifiering av tillvägagångssätt för att integrera principer för naturbaserade lösningar i kommunens arbetssätt, samt test av Naturvation Business Puzzle för att diskutera affärsmodeller för NBS i den lokala kontexten.

Genom sin medverkan i EU-projektet har Malmö stad bidragit till att utveckla moderna planeringsverktyg, såsom Urban Nature Atlas – världens största databas över naturbaserade lösningar med över 1 000 exempel på NBS-åtgärder från hela världen – och Urban Nature Navigator för att utvärdera naturbaserade lösningar utifrån hur mycket dessa bidrar till de globala hållbarhetsmålen.

Mot slutet av 2019 ledde arbetet inom det lokala projektnätverket till att Malmö stad och tre av de involverade konsultföretagen tillsammans tog fram ett planeringsverktyg för att integrera ekosystemtjänster i processen kring markanvisning. Processkartläggningsverktyget fungerar som ett stöd när kommunen ska utvärdera hur väl fastighetsutvecklare integrerar ekosystemtjänster i nya exploateringar. Detta arbetssätt ska testas i utbyggnadsområdet Nyhamnen under 2021. Malmö stad har även arbetat med utåtriktade aktiviteter för att sprida erfarenheter från Naturvation-projektet, t ex i samband med konferensen Urban grönska i Stockholm (dec 2019) som anordnades av Boverket och Naturvårdsverket m.fl.

Naturbaserade lösningar – erfarenheter från BiodiverCity

Malmö står inför utmaningar med ökade skyfallsregn samtidigt som befintliga dagvattensystem inte kan hantera stora mängder nederbörd på kort tid. Andra parallella utmaningar är förtätning och social integrering som hänger ihop med en snabbt växande befolkning. En bristande integrering av urban grönska och biologisk mångfald inom stadsplaneringen kan göra det svårt att möta utmaningarna. Malmö har därför arbetat framgångsrikt med olika naturbaserade projekt, såsom i stadsdelen Augustenborg och inom projektet BiodiverCity där fler än 30 multifunktionella gröna och blåa naturbaserade lösningar tillämpades inom fem områden: gröna tak, vertikal grönska, mobila växtplanteringar, tredimensionell grönska och urbana biotoper. Sådana multifunktionella lösningar bidrar till att möta de komplexa samhällsutmaningarna Malmö står inför.

Möjligheter för ökat statligt stöd

Mot bakgrund av erfarenheter inom projektet Naturvation har flera möjliga bidrag från beslutsfattare och myndigheter på nationell nivå identifierats avseende ökat stöd för kommuner och regioner kring naturbaserade lösningar. Pilotprojekt såsom Augustenborg och BiodiverCity i Malmö visar tydligt att arbetet med urban grönska är en avgörande faktor när det gäller innovationer för hållbarhet. Dessa projekt bidrar med lösningar på flera samhällsutmaningar, såsom klimatanpassning, biologisk mångfald, förtätning, så väl som sociala aspekter (t ex integration och hälsa). Å andra sidan har de samtidigt visat att implementering av naturbaserade lösningar och innovationer på den lokala nivån ofta är väldigt beroende av eldsjälar som driver på

för grönblåa lösningar som ett komplement eller alternativ till traditionella grå infrastrukturlösningar. Under rådande förhållanden är det därför svårt att jobba med systematisk integrering och lärande för att skala upp arbetet med naturbaserade lösningar.

För att möta dessa luckor och för att stödja en mer systematisk integrering och ett bredare lärande behövs därför stöd från nationellt håll. Sådana stödjande insatser bör gå bortom stegvisa förändringar (t ex genom att förändra enskilda paragrafer i befintlig planeringslagstiftning) och ta sikte på en bredare förändring av rådande planerings- och utbyggnadsnormer. Nationella myndigheter kan uppnå detta genom att gynna en bred samverkan och delaktighet över flera samhällssektorer och nivåer för att skala upp arbetet med naturbaserade lösningar. Nationella riktlinjer för naturbaserade lösningar, kalkylverktyg för gröna räkenskaper i stadsplaneringen, samt långsiktiga kompensations- och finansieringsmodeller som kan stödja lokalt beslutsfattande kring naturbaserade lösningar, är avgörande insatser för att stärka lokala planeringsmyndigheters påverkansmöjligheter både gällande allmän plats och privat mark. Ett samlat grepp kan på så vis bana väg för en ökad integrering och därmed en mer utbredd implementering av naturbaserade lösningar i svenska städer.

